

POSTANOWIENIE

Dnia 4 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

przy udziale prokuratora Józefa Gemry

w sprawie **N.C.**

oskarżonego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 4 grudnia 2024 r.

zażaleń obrońców oskarżonego

na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. akt IV KK 275/24,

o zastosowaniu tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

utrzymuje w mocy zaskarżone postanowienie.

Jerzy Grubba Jarosław Matras Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

N.C. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 31 marca 2023 r., sygn. akt II K 75/22, na karę 8 lat pozbawienia wolności za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegające na tym, że „w nocy 14 listopada 2021 r. w S., na terenie posesji położonej przy ul. [...], woj. [...], działając z zamiarem ewentualnym pozbawienia życia O.M., przewrócił ją na podłoże trawiaste, a następnie przygniótł

swoim ciałem i dusił ją rękoma ściskając za szyję, po czym z dużą siłą wielokrotnie kopał ją obutą nogą w głowę oraz uderzał pięściami w głowę, nawet po utracie przez nią przytomności wskutek kolejnego kopnięcia, w następstwie czego wymieniona doznała masywnego stłuczenia powłok głowy i twarzy ze złamaniem ściany przyśrodkowej oczodołu lewego, ściany górnej zatoki szczękowej lewej i kości nosowej prawej, zwichnięcia całkowitego pięciu zębów siecznych szczęki oraz zwichnięcia bocznego dwóch zębów ze złamaniem części zębodołowej żuchwy, podbiegnięć krwawych i otarć naskórka szyi oraz stłuczenia powłok kończyn górnych i dolnych, co stanowiło naruszenie czynności narządów ciała w postaci powłok ciała, kości twarzoczaszki i narządu żucia na okres trwający dłużej niż siedem dni, z tym dodatkowym ustaleniem, że usiłował dokonać zabójstwa pokrzywdzonej, lecz zamierzonego skutku w postaci śmierci pokrzywdzonej nie osiągnął z uwagi na stan pokrzywdzonej wskazujący, że śmierć już może nastąpić, co spowodowało, że oskarżony zaprzestał dalszego działania” oraz na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwa z art. 157 § 1 k.k. polegające na tym, że „w nocy z 13 na 14 listopada 2021 r. w L., gm. S., woj. [...], na terenie Hotelu [...], uderzył pięścią K.S. w prawą stronę jego twarzy, w następstwie czego wymieniony doznał złamania wyrostka kłykciowego żuchwy po stronie prawej oraz złamania fragmentu korony jednego zęba, co stanowiło naruszenie czynności narządów ciała w postaci kości twarzoczaszki i narządu żucia na okres trwający dłużej niż siedem dni, z tą zmianą, że działał z zamiarem ewentualnym spowodowania skutku, o którym mowa w art. 157 § 1 k.k.”.

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 §1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego karę łączną 8 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, po rozpoznaniu apelacji obrońców oskarżonego i pełnomocników oskarżycieli posiłkowych, wyrokiem z dnia 30 stycznia 2024 r., sygn. akt II AKa 118/23, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uzupełnił podstawę prawną skazania o art. 4 § 1 k.k., w pozostałym zakresie wyrok ten utrzymując w mocy.

Obrońcy skazanego wnieśli kasacje od wyroku Sądu odwoławczego, podnosząc w nich między innymi uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z udziałem w wydaniu wyroku Sądu I instancji sędziego X. Y., powołanego na urząd

sędziego Sądu Okręgowego w Olsztynie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8.12.2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3).

Sąd Najwyższy, uwzględniając podniesiony w kasacjach obrońców oskarżonego zarzut bezzwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wyrokiem z dnia 20 listopada 2024 r., uchylił zaskarżony wyrok oraz utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Jednocześnie, na podstawie art. 538 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k., zastosował wobec N.C. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres miesiąca, tj. od dnia 20 listopada 2024 r. do dnia 20 grudnia 2024 r.

Obrońcy oskarżonego wnieśli zażalenia na powyższe postanowienie, zaskarżając je w całości.

Adwokat E. M. zarzuciła orzeczeniu:

„a) obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jego treść, tj. art. 258 § 2 k.p.k. poprzez przyjęcie, że wobec oskarżonego N.C. zachodzi obawa bezprawnego utrudniania przez niego postępowania po uchyleniu orzeczenia, czemu zapobiec może wyłącznie zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania, co z kolei ma uzasadniać grożąca oskarżonemu surowa kara, podczas gdy taka obawa ze strony oskarżonego nie zachodzi, albowiem oskarżony w toku całego prowadzonego przeciwko niemu postępowania nie podejmował żadnych działań mających na celu zakłócenie jego toku, ponadto przyznał się do pobicia pokrzywdzonej O.M. już po przedstawieniu zarzutów, wyraził skruchę, żałuje tego co zrobił, przeprosił pokrzywdzonych, prezentuje krytyczny stosunek do popełnionego przestępstwa, zaś w toku postępowania składał obszernie wyjaśnienia wskazując zarówno na okoliczności korzystne jak i niekorzystne dla samego siebie (co dostrzegł sąd I instancji), ponadto oskarżony nie jest osobą zdemoralizowaną czy niebezpieczną, zaś w czasie zarzucanych mu czynów nie działał z premedytacją, przez co nie wymaga dalszej izolacji w warunkach jednostki penitencjarnej,

b) obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jego treść, tj. art. 257 § 1 k.p.k., art. 258 § 4 k.p.k., art. 266 § 1 k.p.k., art. 275 § 1 i 2 k.p.k., art. 277 k.p.k., poprzez orzeczenie wobec oskarżonego N.C. izolacyjnego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, który to środek nie jest adekwatny do stopnia ewentualnego ryzyka nieprawidłowego przebiegu postępowania po uchyleniu orzeczenia i celowy do zabezpieczenia prawidłowego jego toku, podczas gdy w okolicznościach niniejszej sprawy, biorąc pod uwagę właściwości i warunki osobiste oskarżonego, jego młody wiek, dotychczasową niekaralność, okoliczności popełnienia zarzucanych mu czynów, postawę w toku postępowania przygotowawczego, przed sądem oraz w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, w tym upływ czasu od inkryminowanych zdarzeń oraz ponad trzyletnią izolację oskarżonego w warunkach jednostki penitencjarnej, wystarczające jest zastosowanie wobec niego kumulatywnie środków zapobiegawczych o charakterze wolnościowym, tj. dozoru Policji z obowiązkiem stawiennictwa 3 (trzy) razy w tygodniu we właściwej jednostce Policji, poręczenia majątkowego w kwocie 150.000 (stu pięćdziesięciu tysięcy) złotych, zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną O.M. oraz pokrzywdzonym K.S. w jakiegokolwiek formie, zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej O.M. oraz pokrzywdzonego K.S. na odległość mniejszą niż 100 metrów oraz zakazu opuszczania kraju połączonego z zatrzymaniem paszportu.

c) obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jego treść, tj. art. 259 § 2 k.p.k. poprzez niezbadanie - pomimo obowiązku - prawidłowości przyjętej w punkcie I aktu oskarżenia kwalifikacji prawnej czynu i niedostrzeżenie, że w przypadku jej ewentualnej zmiany na czyn z art. 157 § 1 k.k. w zb. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. zachodzić będzie negatywna przesłanka stosowania tymczasowego aresztowania, albowiem na podstawie okoliczności sprawy można wówczas przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę łagodniejszą albo że okres tymczasowego aresztowania przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia”.

Podnosząc powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia oraz zastosowanie wobec oskarżonego środków zapobiegawczych o charakterze wolnościowym.

Adwokat P.S. zarzucił orzeczeniu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, polegający na uznaniu, że zastosowanie wobec oskarżonego wolnościowych środków zapobiegawczych nie zapewni prawidłowego toku postępowania karnego, a zatem, że nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 257 § 1 k.p.k., podczas gdy analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym opinii zakładu karnego, ocenionego z poszanowaniem zasady swobodnej oceny dowodów, przy uwzględnieniu okresu odbytej już kary pozbawienia wolności, prowadzi do odmiennego wniosku, a zatem, że wystarczającym jest - dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania, o którym mowa w art. 249 § 1 k.p.k. - zastosowanie wobec oskarżonego wnioskowanych przez obronę wolnościowych środków zapobiegawczych

Podnosząc powyższe, wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zastosowanie środków zapobiegawczych o charakterze wolnościowym.

Prokurator Prokuratury Krajowej uczestniczący w posiedzeniu Sądu Najwyższego wniósł o utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenia obrońców nie zasługują na uwzględnienie, jako że podniesione w nich zarzuty nie są zasadne.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wykazał, że w tej sprawie potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego izolacyjnym środkiem zapobiegawczym ma oparcie w przepisach art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (omówiony w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji) uprawdopodobnia w wysokim stopniu, że oskarżony popełnił oba zarzucone mu aktem oskarżenia czyny, z których jeden stanowi zbrodnię. Ponieważ do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego i poprzedzającego go wyroku Sądu I instancji doszło wyłącznie z powodów formalno-procesowych, z uwagi na nienależytą obsadę Sądu Okręgowego w Olsztynie, nie ma wątpliwości, że w sprawie spełniona została przesłanka ogólna stosowania

tymczasowego aresztowania z art. 249 § 1 k.p.k., czego skarżący zresztą nie kwestionują.

Podzielić również należało stanowisko Sądu Najwyższego, że w sprawie niniejszej zachodzi przesłanka szczególna stosowania tymczasowego aresztowania z art. 258 § 2 k.p.k. w postaci zagrożenia surową karą. Nie stoi temu na przeszkodzie fakt uchylenia przez Sąd Najwyższy również wyroku Sądu I instancji, którym wymierzono oskarżonemu karę łączną 8 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, skoro zarzucane mu przestępstwa, w tym zwłaszcza popełniona na szkodę O.M. zbrodnia z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k., zagrożone są surową karą. W ponownym postępowaniu orzeczenie wobec oskarżonego takiej kary pozbawienia wolności nie jest więc abstrakcyjne a realne. Perspektywa odbycia takiej kary mogłaby zaś skłonić oskarżonego do utrudniania postępowania, które będzie się toczyło od początku przez Sądem I instancji.

Skarżący istnienia tej samodzielnej przesłanki szczególnej zastosowania tymczasowego aresztowania skutecznie nie podważają. Wprawdzie w zażaleniu adw. E. M. formalnie zarzut naruszenia art. 258 § 2 k.p.k. podniesiono, lecz jego słowny opis odnosi się w gruncie rzeczy do przesłanki z art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k. Tymczasem przepis art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowi samodzielną, a więc niezależną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I KZP 18/11). Przepis ten wprowadza szczególny rodzaj domniemania co do istnienia obawy, że oskarżony będzie – właśnie z uwagi na grożącą mu karę - bezprawnie utrudniał postępowanie, a tym samym nie ma konieczności wykazywania, iż zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2024 r., II KZ 29/24). Domniemanie to wprawdzie jest wzruszalne, ale argumentacja zawarta w zażaleniu nie pozwala w sposób jednoznaczny wykluczyć możliwości, że ze strony N.C. nie zostanie podjęta obstrukcja procesowa w toku ponownego postępowania.

Na uwzględnienie nie zasługuje także podniesiony przez tę skarżącą zarzut naruszenia przez Sąd Najwyższy art. 259 § 2 k.p.k., poprzez nierozważenie

możliwości ewentualnej zmiany w ponownym postępowaniu kwalifikacji prawnej pierwszego z zarzuconych oskarżonemu czynów z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., co umożliwiłoby Sądowi *meriti* wymierzenie znacznie łagodniejszej kary w postępowaniu ponownym. Ta kwestia nie była przedmiotem rozpoznania przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Jak już wskazano, u podstaw uchylecia wyroków sądów obu instancji, leży względy formalne a nie merytoryczne. Skoro tak, to w ogóle trudno jest dostrzec logiczny związek między postulowaną przez obrońcę zmianą kwalifikacji prawnej czynu w postępowaniu ponownym a zaistnieniem podstaw odstąpienia od tymczasowego aresztowania z art. 259 § 1 k.p.k. Jednocześnie wskazać należy, że w ocenie Sądu stosującego tymczasowe aresztowanie nie zachodziły powody nakazujące odstąpienie od stosowania takiego środka zapobiegawczego, wynikającego z treści art. 259 k.p.k., czemu Sąd ten dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Nie ma również podstaw do uwzględnienia zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na uznaniu, że zastosowanie wobec oskarżonego wolnościowych środków zapobiegawczych nie zapewni prawidłowego toku postępowania karnego, a zatem, że nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 257 § 1 k.p.k., który został podniesiony w zażaleniu drugiego obrońcy - adw. P.S.. Należy ocenić, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy, z uwagi na charakter zarzuconego oskarżonemu czynu, za który grozi mu surowa kara, efektywnie prawidłowy tok dalszego postępowania karnego może zabezpieczyć tylko środek zapobiegawczy o charakterze izolacyjnym. Nie podważa tego podniesiona w zażaleniu obrońcy argumentacja, odwołująca się do rozmiaru odbytej kary oraz pozytywnej opinii z zakładu karnego. Fakt, że oskarżony prawidłowo dostosował się do warunków izolacji penitencjarnej (co potwierdza powyższa opinia), nie oznacza, iż przebywając na wolności również będzie przestrzegał obowiązujących norm, nie stanowiąc zagrożenia dla pokrzywdzonych lub nie wpływając negatywnie na przebieg postępowania. Nie ustały zatem powody do stosowania w dalszym ciągu tymczasowego aresztowania wobec N.C.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do uwzględnienia złożonych zażaleń i dlatego zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Jerzy Grubba Jarosław Matras Eugeniusz Wildowicz

[WB]

r.g.